

Цетиње, 26. маја.

Први пут пошљедња представа! То се може рећи за арнаутски устанак, који је, како јављају турски листови, угушен. Војска је чак ушла и у Ђаковицу, која је била у рукама побуњеника. И не само то, него се Арнаути још и утркују, ко ће прије стићи да преда своје једино благо, оружје, и да искаже своја вјерноподаничка чувства Турцима и Султану. Мислимо моја шта ће бити више? Сад је свуда мир. Турци дикују, а Арнаути се топе у блаженству што им се дала прилика да и опет посвједоче како су лојални и испуњени најбољим жељама према Турској. На све стране сад је само рај, а хармонија сфера, до сад угушена, проломил се таког сивном да готово риче. Чујемо је чак амо.

Ваља само забиљежити, које је ово издање мира. Прво није, а јамачно неће бити ни пошљедње. Може бити само, први пут пошљедња представа. А послије вриједно би било знати и које оружје предају Арнаути. Срце им из груди чупајте, а не дирајте им у оружје, које је њихова једина и најдража тековина, које су по скупе новце купили, одвајајући грош по грош, мучно стечен, од својих уста. Колико му је год тешко одвојити се од њега, толико је нама тешко да вјерујемо да га предаје, и све нам се чини да предаје оно што је давно као престарело и неупотребљиво објесно о клин. Скором будућност показује нам то. Могу Турци мислити како хоће, ми смо убеђени, да ће прва згода Арнауте избацивати опет на површину и да ће сваки новији покрет бити јачи и обимнији. У народу, гдје нема књиге, памћење је једина књига и она се преноси с оца на сина, од села до села и од колибе до колибе, будући успавану народну свијест и вољу за јуначким легендарним животом. Јер сад ће легенда да савија ореоле око мртвих глава свих оних, који су у бојевима наци, а то ће да дражи масу на нова прегнућа. Тако се увијек будила народна свијест и тако је увијек расла народна сила која је ишла на ослобођење и самосталност. Арнаути су на пољу физичке борбе изгубили, али морално су добили много, и то ми сви треба да имамо вагда на уму. Тај тако стечени морални капитал квасац је за нова прегнућа, која извјесно неће изостати. На њих ми поуздано можемо рачунати.

Какви су политичари Младотурци показује нам будућност. Ако из овога буду умјели да извуку науку, потрудиће се да их наредни арнаутски устанак не затече у горим спољним односима по сад. Нарочито према сусједима. Сад су се стекле прилике тако, да су сви ни-

хови сусједи, међу њима и ми, нашили да најудрије да им не загорчavamo живот. Зато што су млади и што објавијау да ће политику према нама водити лојално и са разумијевањем оних наших интереса, који не крпе њихове. До другог арнаутског покрета, или кога било трећег, проћи ће ако не много времена, а оно јамачно толико да увидимо, шта од Младотурака можемо за даље очекивати и да ли смо се у дојаконшњем очекивању разочарали. Затварање српских школа у Санџаку и даљој Старој Србији и Македонији, као и перешавање питања на које толико дуго чекамо, сматрали смо до сад да су епизодична карактера. Од Турака зависи кад ће се те епизоде завршити, и какво ће расположење њихов крај у нама оставити. А епизодама је крај и кад се не свршавају. Епизоде су само кад кратко трају. Од лијених ријечи и комплимената државе не живе, него од стварних чињеница, које иду у корист и једнима и другима. Ми имамо много заједничких тачака, заједничких неријешених питања и интереса које чекају на своје остварење. Сад се то остварује да желимо да се ти интереси што прије приведу крају, али се тако исто разумије и то, да, ако тога не буде да се се према приликама савијати и наше мислићење и да будућност једнога дана може и преко наше воље показати физиономију, која тако милокрвно неће посматрати догађаје као ове, који су истом како тако завршили. Да до тога не би дошло, дужност нам налаже да енергично настојимо, да се између нас све укљони што би наше симпатије према младотурском режиму могло отуђити, а да у томе успемо, потребно је да и друга страна учини што је њено и да сва неријешена питања међу нама добију што прије свој дефинитиван карактер, корисан по обје стране.

Избори у Угарској

Још нијесу завршени избори у Угарској, али по досадањем резултату може се рећи, да су опозиционе странке претрпјеле потпун пораз. Владина странка рада до сада је добила 241 мандат, Коштовци 47, Јустовци 38, народна странка 13, националисте 7, шездесет осамци 17, четрдесет осамци 10, демократе 2, хришћански социјалисти 2 и ван странака 48.

Како се за угарски сабор бирају 413 посланика, то већ сада влада има знатну већину. На тај начин је борба ријешена у корист владе.

Изборна борба у Угарској увијек је страсна, жучна и необуздана. И као што никад није прошло без крвопролића и људских жртава, ни овог пута то није могло изостати. Чак шта више кажу, да љубе борбе није било до сада.

За све вријеме изборне борбе нијесу бирана средства. Влада је радила и новцем, и чиновничким апаратом, и застрашвањем и војском. На и ако ни опозиција није сједина скрићених руку, ипак је претрпјела силан пораз. Оваквом изборном резултату није се надао ни влада, а још мање опозиција, која је толико поражена, да диже тужбу за тужбом противу владе и онога што је при изборима чинила.

Странке се оптужбе сада противу владе дижу, али неће бити ни од какве користи, пошто влада неће моћи ништа нашкодити, јер ће поједино господарити у сабору.

Или и све да стоји што опозиција противу владе износи, ипак и до опозиције има много кривице. Мађарске опозиционе странке су страшно нетрпељиве и грубе према осталим народностима. Онако исто као што је њих влада малтретирао и угњетавала, исто тако су се они држали према народностима. Зато су народносне странке врло рђаво прошле, јер је изабрано само неколико њих.

Од Срба није изабран нико. Чак ни опробани ветеран Михаило Поплић. Случај је био не десно са њиме, лијево и јер се изборне прилике, које су били кривци Србе. Њега је Срба није ни изабрали, али је према њему кандидат само зато да се не прогласи ни радије гласаје да се не даје додјека, него за др. Поплића, зато што им није значењив. Зато није прогласио ни један Србин, зато су владине људе израдило и што се у новачким и румунским крајевима, зато је и влада тако брзо побједила.

Истим међу изборним кандидатима коалиција Срба као мир. Стева В. Поповић, Риста Телечки, Живко Богдан, Геден Дунђерски, Ђока Радовановић, Давид Коњевић и Никола Нешић, али су они бирали као кандидати владини и од њих ће имати користи влада, а никако српски народ.

ПРЕСТОЛНАШЉЕДНИКУ ЦРНЕ ГОРЕ Њ. Кр. Вис. КЊАЗУ ДАНИЛУ

— Приликом повратка из иностранства —

К'o постои горди узвишеног циља
И сјајни поборник слободног мишља
С дуплом паучином божанства и миља
Ти чувствени дане среће, испрочина...

Промисли света, која боду ти штити
Распоштом је дучом боду одржи
И у мушкет твоју и дух Г'д'орати
Твој нашој Роде спрочивере свјетли...

Поведи црновоки војо црне среће,
На војо одуја с буром одуја,
Да брствено ти мило води на рипше
Пруж му руку свјетлу и воја му буди...

Повуј тако јена пошљедно робље
У ливцима што га вјошвила муче;
И на развалина земљаних к'o гробље
Дух негов славоман да узаре јуче...

Под заставом Светога Ола Великана
К'o хорој и врсним војошаних циља
Поведи војо знаменитих дана
И буди к'o титан духа свјетли, сјајна...

Слободан Герштајновић.

Арбанашка побуна

Од Карадага и Качаника, на све до иза Суве Ријеке заузела је вој-

ска и врши разоружање свију становника. Ни Срби нијесу пошљедњени. И од њих се узима чак и оно старо оружје што им служи као домаћа реликвија и украс домова, док се задовољавају од побуњених Арбанаса ако им пружи да какву неопотребљиву ствар што личи на оружје.

Рад око разоружања у Дреници завршен је и сад се приступило разоружању у Лабу и Остроубу. Ко не даје милом, одузима му се снагом. Ако је ко прикрио и случајно му се оружје нађе, казне га батинама.

Рачуна се, да је до сада одузето око 20.000 пушака. Од тога једва ако је један дио употребљив. Ваља знати да се Арбанаси тешко од оружја растају и да подмеђу будишта тек да покажу како не дају отпор. Војне старјешине изгледа да схваћају то, али се не паште много да до правог оружја дођу. Зато се и може закључити, да нема није баш толико ни стало до разоружања и до озбиљне акције противу побуњених, колико до спољног ефекта, да се каже, да су буну угушили, побуњенике покорили и разоружали и мир и ред повратили. Њихово држање према побуњенима одаје, да им је одиста стало само до тога и тек што нијесу рекли: Учините ви нама да несметано извршимо мисију, а до воље вам је да кријете оружје, само да сукобе избјегнемо.

Опасно стање проглашено је у многим мјестима, а нарочито варошима, као: Приштици, Призрену, Пећи, Пренови, Гилавицама и Феризовићу, док су тамнице претпуњене коловођама побуне и оних, што су отпор давали. На ипак побуњеника има још много на слободи. У Карадагу, Морави, Љуми, Малесији и др. крајевима има велики број побуњеника по планинама. Тако се налазе читава села опустошена, јер се све склонило у планине, само да не предаје оружје. Сем тога и многи фисови хватају бесу, да се никако не предају и живи да не дају пушке из руке.

Као што се из свега тога види, Арбанаси се још нијесу измирени са мишљу да је њихов покрет пропао и да је побуна угушена. Како рачунају, њих има око 20.000 људи и турске власти ће имати још много посла, да сврне ствар међу Арбанасима, а већ јасно је као дан, да цео овај поход војске може имати само тренутни успјех, пошто ће Арбанаси, издржав оружје и непокорност, првом приликом наставити ондје гдје су стави, дакле опачко као што су и до сад чинили.

Према томе на походу министра војног на побуњенике не треба никакво другаче гледати, него као на раније походе, који су имали само тренутног успјеха или не.

Елементарне непогоде у Ц. Гори

— Пропасти многих усјева и винограда —
Док смо при свршетку зиме, кад се до лијених дана и док је било још до у прољеће, дошло нам је прољеће дошло влажно, кишевито и мочварно. У пошљедње вријеме настало је тако вријеме, да нас прије постојећа на планини једно него на прољеће.

Нема дана да се не види киша. Ако је преко дана ветар, ноћу је обилно и вјетровито или обривно. И то тако иде непрекидно.

дата им вјерка. И кад је видјела, да ће јој мати страдати, пожури у собу, догра би оружје и врати се у кухињу, да матер одбрани. Кад јој отац никако није хтио матер да пусти, онали на њега и он се погођен, онесвијештен сруши. Кад је јадна видјела да се отац срушио, баци левоверни паде на њега вршићем: „Опрости ми, оче, опрости!“ Када не чу од њега никаквг тласак, у очајању хтије да се кроз прозор баци. У том стигонше у кућани који су пусти пуцањ, и сријечаше је. Она је узаштешена, но како су преслушани сведоци, који су извијели сву сујаву, она јој, и његово прекомерно шибје, а и сам детаљ, то ће још и до суђења бити пуштена на слободну ногу.

Дневник

Допутовала. Њ. Кр. В. Књагинца Милена допутовала је данас послије подне с Ријеке.

Вратио се. Њ. Кр. В. Књаз Престолонашљедник вратио се из Лондона, где је био на погребу енглеског краља Едварда VII и у недељу допутовао је на Цетиње са Њ. Кр. В. Књагинцом Престолонашљедницом и Њ. В. Књагинцом Ксенијом. У Лондону је Престолонашљеднику указивана од стране новог краља и краљице ванредна пажња; био је прихваћен савим фамилијарно, срдечно. Како је јавно г. Говидаревитш Веселички „Новом Времену“ у Петроград **Краљ Ђорђе је позвао Престолонашљедника на јесен у лов.**

Свечана аудијенција. Нови руски посланик г. Сиде Арсенијев примљен је у понедељак прије подне у свечану аудијенцију код Њ. Кр. В. Књаза Господара, када је предао своја пуномоћна писма. Почасна чета била је постројена пред Двором за вријеме свечаног примљања и дочекала је и испратила г. посланика са свима оним почастима које припадају представнику стране државе.

Допутовао. Њ. В. Књаз Мирко у понедељак је допутовао на Цетиње са Крушевца.

Дар од Престолонашљедника. Њ. Кр. В. Књаз Престолонашљедник изволио је подарити признатом српском научнику у Америци г. др. Мих. Пушину своју слику са својеручним потписом и један комад нашег златног новца од 100 перпера.

Бугарски краљ на Цетињу. Страни листови имају телеграм из Софије, да ће бугарски краљ доћи лично, да о прослави Њ. Кр. В. Књазу Господару честита јубилеј.

Њемачки цар болестан. При једној возњи на аутомобилу њемачки цар је повредио руку и та је озледа такве природе да су љекари морали држати консилијум.

Краљевић Ђорђе. Од прошлог лешка краљевић Ђорђе од Србије био се у француској банји Виши, где ће се ради лијечења, задржати неко вријеме.

Свесловенски универзитет. Пред свесловенски конгрес, који ће у јулу бити у Софији, биће изнесен и приједлог о свесловенском универзитету, који би се отворио у Прагу са кафедрима српског, чешког, руског и бугарског језика.

Руска касписка флота. Министар вјеште у Русији ријечио је, да у Касписком Језеру оснује самосталну морнарицу, која ће се састојати из поморских бродова, торпедача и торпедо.

Слике из црногорског живота. Прошлог љета на Цетињу је био и дуже се вријеме у околини задржао доцент београдског универзитета г. др. Јован Ердељановић проучавајући етнографске прилике нашега народа. Сада је у Београду на првом састанку Географског Друштва држао популарно предавање: Слике из црногорског народ-

ног живота са сликама на пројекционом апарату.

Србија и Црна Гора. Са надлежног мјеста београдски листови објављују: „Са надлежног се мјеста изјављује да су неосноване све вијести, које је пошљедних дана проносе кроз један дио наше и стране штампе о заоштрениости односа између Србије и Црне Горе. Све ове вијести потекле су послје одлуке наше владе да на Цетиње отидне престолонашљедник Александар да честита јубилеј Књазу Николи. Из овог факта који се не демантује — прављени су разни закључци и комбинације, за које се сада тврди да су нетачни, нарочито у коллико се односе на опште односе Србије и Црне Горе. По једном гласу чак није дефинитивно још ни утврђено да ли ће краљ Петар ићи на Цетиње или неће“.

Г. Стејскал и Црна Гора. Некако по повратку г. Алексе Стејскала, секретара Управе Фондова у Београду, са Цетиња, где је био ради организоване Хипотекарне Банке на Цетињу, београдски лист „Правда“ извијела је како је г. Стејскал по Београду причао како су политичке прилике на Цетињу врло тешке, како се по каванама не смије шапутати, како се свако сумњичи, како се денунцира и т.д. тако, да је „Правда“ с разлогом примјетила, да „ако је зближа такво стање на Цетињу, онда је жалити онај народ у Црној Гори“. То је „Правда“ добијела у броју од 15. маја. Како је од тада протекло пуних десет дана, а г. Стејскал није сматрао за потребно да ово изношење демонује, његово ћутање даје нам повода не само да повјерујемо у истинитост навода листа „Правда“, него и да сматрамо, да је то г. Стејскал одиша и причао. И кад се већ он није хтио, да се о стању изјави, онда смо изнудили ми за то умишљање и да се на овој ствари зауставимо, у толико прије што то потиче од г. Стејскала, који је врло својом приликом, јавка на Цетињу није имао никаквог повода да што зајави на Црну Гору и на прилике у њој, по готову кад оне ни у ком погледу не одговарају ономе што је из уста његових „Правда“ у слабирм потезима извијела. И код таквог стања ствари нама ништа друго не остаје но да још колико у идућем броју проговоримо опширније о свему овоме, задовољавајући се за сада само тиме што чинимо констатацију, да је жалосно и одвратно, да овакве натриге потичу од човјека, који је овако братског пријема нашао и који се у нашој средини бавио као изасланик владе братске нам Краљевине. Тако ће се видјети најбоље ко интригира и ко ради на поремећају братских односа између двију српских земаља.

Помен. Другови и пријатељи пок. Стевана Самарџића, члана старшиног одбора у Њевљанима, прошле недеље давали су му у одашњој цркви помен, коме је присуствовао и већи број грађана.

Нови протојереј. Епископ рашко-задумски г. Кирило произвео је г. Ђорђа Милановића, пароха никшићског на свечан начин на степен протопрезвитера. Честитамо г. Милановићу ово одликовање.

Како су тачни! И познати дио београдске и загребачке витамне почео је своје читаоце да бомбардује дописима са Цетиња, који изобилују свим измишљотинама, за које се не зна која је од које гора. „Дописницима“ тих дописа што год падне на памет, то пишу са таквом аутентичношћу и висине, да задиру чак и у велика државна питања. Нас би далеко одвело ка-

да бисмо на све те „дописе“ одговарали и побијали те силне измишљотине, али је довољно да наведемо један случај, па да се види с каквом верзираношћу говоре о приликама у нашој земљи. „Дневни Лист“ с висине прича о промјени режима тобож у допису из Црне Горе и зна што се на Цетињу у Двору и највишим круговима мисли и ради, али му то ипак све не смета да не зна чак ни име предсједнику Министарског Савјета, него га својевољно крсти именом, које ни приближно не одговара његову имену. „Е па дотле а куда ћеш више“?!

Штампарија Министарства Војног. Од сада ће штампарија Министарства Војног примати и приватне послове и сви који желе могу се непосредно обраћати управи ове штампарије за израду својих послова.

Друштвена слава. Цетињско радничко друштво слави своје крсно име Спасов-дан, 27. ов. мј., послје је скужбе божје, у ови. кафани „Слога“ г. Илије Роловића, на пазару, због тјескобе друштвеног локала, те управа друштвена овијем позива чланове и пријатеље друштва на славу.

Киосци и шатори. Управа општине цетињске издала је позив, којим је позвала све оне, који би жељели у рејону вароши Цетиња добити сходна мјеста за шаторе у сврху крчмарсња, као и они, који би жељели у исту сврху подићи киоске у општинском парку, да јој се што прије пријаве, да им се одреди мјесто. Шатори ће се моћи држати од 1. августа до 10. септембра, а киосци преко цијелога љета.

Књига. Никако бујна књига не продаје се у овоме рејону, поред тога што у овоме рејону готово никако не остаје књига, а данас се излила у толикој мјери, да је била провала овега. Нарочито је силна била између 1 и 2 сата.

ДРУШТВЕНА СЛАВА

Српски Витез. У нашој ускршњој књизи „Српски Витез“, нашег првог и јединог родољубивог листа за витешко народно васпитање, са одличном садржином од 24 стране. Тако: 1) Крагујевцу, поглављеном 6-7. априла 1910. год., pjesma од Биослава; 2) Предаја градова 6. априла 1897. године, pjesma од Биослава; 3) Српске земље у кратким потезима и земљанинским сликама (наставак), од др Вој. В. Р.; 4) Таковски устанак, pjesma од Биослава; 5) Милосав П. Куртовић, покретач кола јачача Кнез Михаило (свршиће се); 6) Свети Сава, pjesma од Биослава; 7) Народна војска у Швајцарској од Н. С. Д.; 8) О крунсању цара Душана, pjesma од Биослава; 9) Заклетвени у Енглеској; 10) Ускршна pjesma, pjesma од Биослава; 11)

Месејећа на селу, витешка слицица од почасног мајора Га. Марковића, (свршиће се); 12) Ђурђев дан, pjesma од Биослава; 13) Правила београдског гимнастичког друштва Соко (наставак); 14) Свети Сава, pjesma од Биослава; 15) Свечана аудијенција Савеза срп. витезова или први састанак представника витешких друштава Краљевине Србије на дан 25. октобра 1909. године у Крагујевцу (наставак); 16) Београдске вјеште: Трке Дунавског кола јачача Кнез Михаило; Мили гости; Витешка слава; 17) Књижевност; 18) Српски витешки календар; Април; 19) Слике: Предаја градова од стране Турака Кнезу Михаилу; Српска народносна карта; Милосав и Панта П. Куртовић; Таковски устанак; Крунсање цара Душана; Свадњивање митију Св. Сава на Врачару; и 20) огласи. Према великом формату укусног издања и крај обилних слика, годишња је цијена само 6 динара, а излази два пут месечно. „Српски Витез“ је наш једини родољубиви лист, и служиће свима нашим витешким и хуманим друштвима, у вестни заступа општу заједницу, и шири витештво и родољубе. За то би требало свака наша кућа да прима овај лист, ако јој је стало до лијепе поучне и родољубиве књижевности. Сви се бројеви могу добити од почетка само путем годишње претплате излазу се. Рукописи, претплата и све што се тиче листа шаљу се др Вој. В. Рашићу, улица Душанова, број 48, Београд. Наши родољуби требало би и нарочито да помогну овај лист, а особито родитељи и којима је Бог дао.

Ишале су из штампе: Осма, девета и десета српска књига др Владана Ђорђевића „Министар у аису“, са занимљивом садржином.

Наша пошта

Примљена је годишња претплата од ове господе: Сава Калжарина (Голдја), Панта Сумића (Казанца-Голдја), Јована Крстоше (Равно-Голдја), Тома Ђорђевића (Равно-Голдја), Вилека Додера (Равно-Голдја), Ђола Пешчића (Равно-Голдја), Сава Додера (Равно-Голдја) и Марка В. Бјезице, писара капетаније Голдишке. Хвала.

Полугодишња претплата примљена је од ове господе, сви из Равно-Голдје: Јована В. Пешчића, Јефтје М. Пешчића, Марка Пешчића, Јована Стеванова Пешчића, Олена Милиновића трг., Алексе Мелетића и Јала Ребића. Хвала. Претплата им истиче 1. децембра ове године. Вала да поштом слави још по 84 пера, па да су претплатени до нове год. 1911-те.

Г. Марку В. Бјезици. Немогућно је да Вам се лист шље у конверти, јер би сваки пут имали да платимо поштарину по 010 перпера. Но ако ипак желите, изводите нам полати за сто бројева још десет перпера, или за толико марака по 010 перпера.

О-Г ЂОРЂЕ СУЖЉЕВИЋ
војни љекар
ПОДГОРИЦА
Прегледа болеснике у његовом стану и у вароши.
Станује у кући Кусовца
2-3

СВОЈ СВОМЕ

ВАЖНО ЗА СВАКОГА, А НАРОЧИТО ЗА НАШЕ ТРГОВЦЕ
ПРВА СРПСКА АГЕНТУРНА И КОМИСИОНАРСКА

РАДЊА

ХРИСТИФОРА МЕРАВЦА У ПОДГОРИЦИ

Отпочела је свој рад, те прима и најсавесније обавља наруџбе.
Ово је једина и најсолиднија Агентурна и комисионарска радња преко које се могу све врсте трговачке робе а нарочито:

Кафа, Шећер, Брашне, Пирнач, Петролеум, Кожа, Шпирит, Свијеће, Сапун, Сардине, Чоколада, разни Ликери и Минералне Водe,
како по најнижим дневним цијенама тако и уз најповољније услове поручити.

СВОЈ СВОМЕ